

V odbor, ki ima sestaviti program, so bili izvoljeni: dr. Franko, Mrmolja, Zega, Medvešek (nadučitelj) in Klanšek. V ta odbor se po potrebi povabijo zaupniki iz vse dežele. Končno bo sklepal po odboru sklicani shod.

* * *

Torej imamo hkratu dve nevi političnih organizacij. Učiteljstvo se ima organizirati samo, da bo zamoglo političko nastopati, a organizira se nova kmetska stranka, h kateri bi utegnili pristopiti vsaj večina učiteljstva, ako že ne vse kompaktno. Z vso pozornostjo bomo sledili daljnemu razvoju obeh organizacij.

—e—

Delo za ugled.

Poroča M. Kabaj.

(Konec.)

Do sedaj smo našli razno ravnanje učiteljevo pri izpolnjevanju njegovih dolžnosti v šoli in v družabnem življenju med ljudstvom, a najpoglavitejšega še nismo navedli, in to je kolegialnost med učiteljskim osebjem samim. Navada je, da so razni stanovi združeni med seboj, kar danes z zadovoljstvom opazujemo v socialnem življenju. „V slogi je moč“, pravi naš pregovor. Tudi mi učitelji smo združeni in složni v svoji organizaciji, a nismo vsi, mnogo od nas je ravnodušnih, ne brigajo se dosti za stanovsko vzajemnost, čast, ugled in spoštovanje. Nas vseh sveta dolžnost je, da zbudimo take zaspance iz letargije, da se ti ne bodo naslanjali le na delo drugih, oni pa bi mirno sedeli za pečjo ter uživali sad truda in požrtvovalnosti drugih. Vsak od nas naj bo član kakega učiteljskega društva, naj podpira stanovske liste, naj bo ponosen na delovanje svojih neustrašenih in požrtvovalnih tovarišev, ki žrtvujejo vse svoje dušne in telesne moči za šolo, stanovsko organizacijo in svoj narod. Ako se bomo na ta način spoštovali sami, upoštevali in spoštovali nas bodo tudi drugi. „Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti“, veli naš narodni rek, ki si ga mora zapisati vsak od nas globoko v svoj spomin in svoje srce.

Ljudje pravijo, da je tam pekel doma, kjer je v družini prepir in sovraštvo brez konca in kraja. To ima mnogo v sebi. Vsak želi imeti mir, a ljubi mir si mora znati vsak sam pridobiti. Ako boš vedno in povsod postopal taktno, premišljeno in pametno boš užival gotovo mir in tudi spoštovanje. Žal, da celo v naših vrstah ni večkrat miru. Zlasti na večrazrednicah se

tupatam godijo reči, ki nam prav nič ne ugajajo. Nesporazumljenje med učiteljstvom samim vpliva prav slabo na ugled učiteljstva pri ljudstvu. Učitelj voditelj naj smatra svoje podrejene učitelje kot tovariše, ne pa kot podložne in ponižne sluga. Ošaben, premogočen in netakten nastop učitelja-voditelja nasproti podrejenemu učiteljstvu ima prav mnogokrat silno slabe posledice. Nemir, prepir, sovraštvo in nesporazumljenje se napravi lahko in hitro, težko je pa potem napraviti lepo soglasje. Prav mnogokrat je tudi podrejeno učiteljstvo krivo mnogim preprirom in nesporazumljenju, ker so ti preveč domišljavi, nestrpni, nepokorni in tudi namenoma nagajivi. Vsak od nas ima svoje napake, velika umetnost je ravno v takšnih slučajih dobiti pravo pot, da se ne krati miru in sporazumljenja ter s tem ne gubi ugleda in spoštovanja pri ljudstvu. Ako si v šoli še tako dober pedagog ter vesten in priden učitelj, si obenem prav slab pedagog, ako živiš z drugim učiteljstvom v nesoglasju, prepiru ali celo sovraštvu.

Vse, kar smo povedali do sedaj, velja tudi za naše tovarišice. One so z nami enakopravne, se ubijajo in trudijo z nami pri odgoji naše mladine. Danes še nima žena v javnosti iste veljave z moškim, ker je ta po naravi odmerjena bolj družinskemu krogu. Vendar opazujemo, da se tudi ženstvo čedalje bolj emancipira, tudi žena stopa v družabno življenje, tudi nji so odprte že razne službe. Mi imamo ženo upoštevati pri odgoji kot odgojiteljico na pravem mestu. Žena ima v človeški družbi kot odgojiteljica zlasti v družinskem krogu prav veliko ulogo. Komu od nas ni znana materina ljubezen z naših otroških let? Zato bodi pozdravljena žena kot odgojiteljica pri šolski odgoji! Vendar z žalostjo opazujemo, da se gospodične učiteljice na mnogih krajih ločijo od nas. Ne zahajajo rade v naša društva, ne podpirajo rade naše stanovske organizacije. Tudi naših stanovskih listov ne berejo in ne podpirajo rade. Živijo rade bolj same zase, brez vneme, brez ponosa na svoj stan, brez pravega, kolegialnega, živahnega zanimanja. Ali je to prav? Vsa čast pa našim vrlim, zavednim kolegijam!

Če zavzamemo stališče enakopravnosti, moramo to letargijo strogo obsojati. Mi moški učitelji moramo biti z učiteljicami enega duha, enega dela in tudi enake požrtvovalne delavnosti. Tudi za učiteljice je med našim narodom premnogo dela. Izobraževalnih društev je med narodom prav malo. Med ženstvom bi lahko imele naše učiteljice veliko in imenitno ulogo, zaradi česar bi žele veliko pohvale, hvaležnosti, spoštovanja in zaupanja.

spremljevalka in končna rešiteljica. — To je pač naše plačilo! —

Kakor že omenjeno, je bil Žager marljiv in vesten učitelj, vnet za svoj stan, tovarišem pa je bil odkritosrčen in blag kolega. Zato so ga vsi ljubili; svoje zaupanje so mu s tem pokazali, da so ga večkrat volili kot učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet, kjer se je krepko potegoval za učiteljske interese. Enkrat je bivši okr. glavar Wagner — znan po svoji čmernosti — zarohnel na Žagerja, ko je zagovarjal nekega učitelja: „Sie haben das Protokoll zu schreiben“. Ta pa mu je pojasnil stališče, da učiteljski zastopnik ni za to pri seji okr. šol. sveta, da bi zapisnik pisal, ampak ima iste pravice, kakor vsak drug član te korporacije. Kot učiteljski zastopnik je imel mnogo dela, mnogo poročil, zlasti z obravnavo šolskih zamud za vse šole gornjegrajskega okraja. Ko so drugi sladko spali, je Žager ponoči opravljal to sitno delo, in sicer več let.

Rajni Tonče je bil tudi soustanovnik „Gornjegrajskega učiteljskega društva“, ki ga je izvolilo svojim častnim članom. Če je bil zdrav, se je gotovo udeležil zborovanj, v katerih je

bil mnogokrat poročevalec. — Za svoje temeljite referate pri okrajnih uradnih skupščinah je dobil mnogo pismenih pohval od okraj. šol. sveta.

Žager je bil tudi tajnik občine Kokarje, kamor spada šola na Gorici, približno 18 let ter si je pridobil za občino mnogih zaslug tako, da ga je občina imenovala častnim občanom.

Mnogo zaslug si je pridobil Žager kot spreten mladinski pisatelj; svoje mične povesti, ki so jih otroci jako radi čitali, je objavljial v „Vrteu“ in en spis v „Knjižnici za mladino“. Razen tega je pisal v „Popotnika“. Tudi „Slovenske večernice“ družbe sv. Mohorja so prinesle povest, v kateri je opisal resnične dogodke iz gornjegrajskega okraja. V povestih se je najraje podpisoval „Tone z Gošče“.

Dragi Tonče! Prestal si vse muke in skrbi, kakršne nprti življenje človeku, posebno pa še učitelju z mnogoštevilno rodovino. Legel si k zaslužnemu počitku. Vsak, kdor Te je poznal, Te ohrani v najboljšem spominu!

Slava Tebi!

Sedaj stopajo na površje roditeljski pogovori po šolah — tu ima učiteljica med ženstvom lahko glavno ulogo.

Rekli smo, da mora biti učitelj mož na svojem mestu ne samo pri odgoji, marveč tudi v družabnem življenju. Če hoče biti tak, mora napredovati z duhom časa. Učiti se mora vedno, zanimati ga mora vse, ker ga ni stanu na svetu, da bi se toliko zahtevalo od njega, kakor se zahteva od nas. Razume se samoobsebi, da mora biti veččak v prvi vrsti na šolskem polju, v drugih strokah naredi to, kar in kolikor more. Pa tudi znanosti drugih strok (n. pr. kmetijstvo, godba, razni jeziki, politika i. t. d.) pridejo učitelju večkrat v prid, čeprav niso popolne, marveč delne ali celo površne. Najvažnejše za nas je: kar kdo zna in razume, naj zna med narodom tudi uporabiti. Lepo obdelan in urejen šolski vrt je ponos šole in prav lep ugled dotičnega učitelja. Dober govornik, ki zna o svojih znanostih na spreten način predavati pri vsaki priliki v javnosti, dobi ugled in spoštovanje med narodom. Vse to in še mnogo drugega si lahko pridobi kdo z neumorno pridnostjo, delavnostjo in vztrajnostjo. Ako ostanemo samo med štirimi stenami pri svojem poklicu, kjer nas nobeden ne vidi, ne opazuje in ocenjuje, nas tudi nikdo ne bo upošteval. Če hočemo dobiti ugled in spoštovanje med narodom, moramo tudi med narodom delati, zato mora biti tudi naše geslo: Kadar le mogoče, vun iz šole med narod za narod!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino so dalje izvolila in prijavila sledeča „Zavezina“ društva:

VII. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj. 36. Fran Waišel, nadučitelj — Hrušica; 37. Josip Bertok, nadučitelj — Lazaret pri Kopru; 38. Josip Bertok, nadučitelj — Škofija; 39. Fran Ferjančič, učitelj-voditelj — Predloka.

VIII. Ptujsko učiteljsko društvo. 40. Ivan Strelec, nadučitelj — Sv. Andraž; 41. Josip Gorup, učitelj — Polensak. Namestnika: Anton Pesek, nadučitelj — Nazaple; Fran Flere, učitelj — Sv. Lovrene.

IX. Kozjansko učiteljsko društvo. 42. Ljudevit Ulčar, učitelj — Kozje. 43. Fortunat Jelovšek, učitelj-voditelj — Viršanj; 44. Fran Vadnal, učitelj — St. Peter pod Sv. Goro. — Vodstvo Zaveze: Predsednik: J e l e n e.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo litijskega okraja je zborovalo dne 12. junija t. l. ob priliki uradne skupščine v Višnji gori ter prejelo soglasno znano resolucijo o regulaciji učiteljskih plač.

Na predlog tov. B. Andolška je občni zbor soglasno izrekel odstopivši večletni blagajničarji, gospé Krambergarjevi (Schott), učiteljici v Litiji, svojo zahvalo za njeno marljivo, vestno in točno delovanje pri društvu.

Delegatom za zborovanje na Dunaju pa je bil izvoljen tov. Josip Zajec, nadučitelj v Velikem gabru.

Štajersko.

Savinsko učiteljsko društvo zboruje dne 4. malega srpana t. l. ob 2. uri popoldne na Gomilskem po vzporedi, ki smo ga določili 20. roznika t. l. K mnogobrojni udeležbi vabi

B. Vrabl, t. č. predsednik.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. junija v Radencih ob mnogobrojni udeležbi. Predsednik pozdravi v iskrenih besedah prisotne goste in ude ter izrazi veselje nad tako številnim obiskom.

Nato prečita dopis od vodstva „Zaveze“ glede regulacije učiteljskih plač. Resolucija, akceptirana na Dunaju, se sprejme enoglasno. Delegatom za Dunaj je bil izvoljen tov. Rudolf Dostal.

Iz poročila g. ravn. Robiča posnamemo, da ne kaže povišati letnine v svrhu naročnine „Učit. Tovarisa“. Želeti bi pa

bilo, da bi vladalo med učiteljstvom večje zanimanje za naš stanovski list. Izvoli se tov. Mavrič, ki naj nekako kontrolira, ako so vse šole naročene na „Učit. Tovarisa“.

Tov. Kryl poroča, da ne pripuščajo slabe finančne razmere našemu društvu pristopiti h tiskovnemu društvu. Svetuje, da se ob raznih učiteljskih sestankih med udi pobirajo denarni zneski za delnico. Ta posel se naj poveri kaki gospodični.

Tov. Pertl in Mavrič podasta v kratkih jedrnatih potezah glavne misli o referatih za okrajno učiteljsko konferenco. Referiralo se bo obe nalogi v slovenskem jeziku.

Za glavno zborovanje „Zaveze“ v Radovljici se določijo delegati: gg. Tomažič, Čvetko in gdč. Gorjak; namestnice: gdč. Schuller, Ros, Kucuvan.

Sedanjemu zastopniku učiteljstva v okr. šolskem svetu se sklene pismeno izročiti sklep učit. društva glede obravnave šolskih zamud. Dosedanje površno postopanje krati ugled učiteljstvu.

Po skupnem obedu se je razvila prav živahna zabava, h kateri je g. Pertl s svojim tamburaškim zborom mnogo pripomogel. Le prehitro so potekle popoldanske ure in poslovili smo se z zavestjo, da smo preživeli med seboj prav lep učiteljski dan.

Učiteljsko društvo za laški okraj. Dne 15. t. m. je zborovalo naše društvo na Zidanem mostu. Gosp. načelnik A. Gnus je v kratkih jedrnatih besedah označil akcijo zaradi regulacije učiteljskih plač in predlagal resolucijo, ki se je navdušenjem in enoglasno sprejela. Nato se je vršila izvolitev delegata na Dunaj. Bil je zopet enoglasno izvoljen tov. A. Gnus, ki uživa vsestransko zaupanje.

Obenem naj tudi sporočim, da je naše društvo zahtevalo brzojavnim potop pri nauč. ministrstvu ustanovitev slovenskih srednjih šol in slov. univerze.

Tako podajamo svetu krepak znak narodne zavesti in uspešnega delovanja za narodovo prosveto!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo 16. t. m. izredno zborovanje, ki se ga je udeležilo 33 tovarišev in tovarišic. Na novo sta pristopila društvu nekdanji ud tov. Pustišek iz Svetine in gospodična Kavčičeva.

Tovariš predsednik pojasni po presrčnem pozdravu na navzoče vzrok sklicanja temu izrednemu sestanku ter v kratkih, a jedrnatih besedah razpravljajoč o regulaciji učiteljski plač, primerjajoč izomiko in gmotno stanje učiteljevo z izomiko in plačo marsikaterega uradnika, ki kot vojak-prostak brez temeljite splošne naobrazbe avanzira in pride kot uradnik v 9., da, celo 8. činovni razred. A ljudskošolski učitelj s toliko omiko ne doseže tega nikdar, tudi pri Metuzalemovi starosti ne. Lastni interes in organizacijski čut zahteva, da se borimo za izboljšanje svojega gmotnega stanja.

Nato prečita predsednik dopis „Zavezinega“ vodstva in resolucijo glede regulacije učiteljskih plač, ki se soglasno sprejme.

Delegatom za dunajsko zborovanje zastopnikov vseh avstr. učiteljskih društev v zadevi regulacije učiteljskih plač se izvoli tovariš Franjo Krajnc. — Ker je društvena blagajnica prazna, se na predlog tovariša Brinarja sklene, da plača za povrnitev potnih stroškov in diet delegatu vsak tovariš in tovarišica po eno krono, kar se od navzočih takoj izvrši. Pri sestanku nenavzoče tovariše pa veže častna dolžnost, ta obolus nemudoma vposlati tovarišu Kranjcu v Celje. Morebiten preostanek pripade društveni blagajnici. (Tovarišica blagajničarka toži o veliki suši v društveni blagajnici. Spomnite se je! Kjer nič ni, še cesar nima pravice, temmanj potem „Zaveza“, ki bi rada denar do 7. julija!)

Za obisk vseučiliških učiteljskih počitniških tečajev v Gradcu se je priglasilo več tovarišev.

Društvo je tudi sklenilo, da se je vposlala na dan otvoritve poslanske zbornice brzojavka na sekretarijat parlamenta z besedilom: 16. junija v Celju zborujoče učiteljsko društvo za celjski okraj zahteva slovensko univerzo v Ljubljani.

K našemu sestanku dne 7. julija pride precejšnje število tovarišev iz laškega okraja. Upamo, da izmed tovarišev našega okraja nihče ne izostane!

Savinsko učiteljsko društvo je zborovala ob obilni udeležbi dne 20. junija na Gomilskem. Predsednik tov. Vrabl se je spominjal najprej umrlega tovariša Škofleka, ki je bil soustanovitelj „Savinskega učit. društva“, nato pa je prišel k